

JUSTIITSMINISTEERIUM

Jüri Mölder
Tartu Linnavalitsus
Egle.Laane@raad.tartu.ee

Teie 18.04.2024
Meie 31.05.2024

nr 2024-06004
nr 10-4/3644-3

Vastus selgitustaotlusele: isikuandmete töötlemine ja kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõigus

Täname Teid kirja eest, milles juhite tähelepanu isikuandmete töötlemisega seonduvatele küsimustele kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõiguse vaatest. Käsitleme kõigepealt oma vastuses isikuandmete töötlemise seaduslikkuse küsimust ning seejärel isikuandmete töötlemist uuringuteks.

Seaduslikkuse nõue põhiõiguste riive puhul ja kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõigus

Alates 25. maist 2018 kohaldatakse isikuandmete töötlemisele Euroopa Liidus ja tema liikmesriikides nn isikuandmete kaitse üldmäärust (IKÜM)¹. Õiguspärane isikuandmete töötlemine eeldab, et selleks on IKÜM-st tulenev õiguslik alus (art 6) ning töötlemine vastab IKÜM-s sätestatud töötlemise põhimõtetele (art 5). Kui Euroopa Liidu liikmesriik reguleerib isikuandmete töötlemise õiguslikke aluseid ulatuses, mis on IKÜM-i kohaselt lubatav,² viitab IKÜM liikmesriigi põhiseaduse (paralleelsele) kohaldamisele: „[k]ui käesolevas määruses osutatakse õiguslikule alusele või seadusandlikule meetmele, ei pea selleks tingimata olema parlamendi poolt vastu võetud seadusandlik akt, ilma et see piiraks asjaomase liikmesriigi põhiseaduslikust korrast tulenevate nõuete kohaldamist“³.

Eesti Vabariigi põhiseadusest (PS) ja selle kohtupraktikast tuleneb põhiõiguste riive puhul seadusliku aluse nõue. PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Sealhulgas peab niisugune piirang olema kooskõlas ka PS § 3 esimese lausega, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Selles sättes väljendatud üldise seadusereservatsiooni põhimõtte järgi peab põhiõigusi puudutavates küsimustes kõik olulised otsused langetama seadusandja. Tõsi, Riigikohus on ka märkinud, et tema „senise praktika kohaselt ei ole põhiõiguste piirangute kehtestamine määrusega välistatud, kui nende aluseks on täpne, selge ja piirangu intensiivsusega vastavuses olev volitusnorm“.⁴ Samuti on Riigikohus jaatanud võimalust sätestada konkreetsetel juhtudel vähem intensiivseid põhiõiguste riiveid ka kohaliku omavalitsuse volikogu määrusega seadusest tuleneva üldvolituse alusel.⁵

Leiame, et põhiõiguste riive puhul vajab seadusliku aluse nõude, riive intensiivsuse ulatuse ja kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõiguse ühildamine täiendavat analüüsi ning seda lisaks eraelu puutumatusele ka muude põhiõiguste kontekstis. Analüüs võimaldaks teha kaalutletud õiguspoliitilisi valikuid. Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakond on valmis võtma sellise analüüsi väljatöötamise oma tulevastesse tööplaanidesse.

¹ EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus)

² IKÜM art 6 lg 2 ja 3

³ IKÜM pp 41

⁴ RKPJKo 17.12.2019, nr 5-19-40, p 50.

⁵ RKÜK 21.02.2017, nr 3-3-1-48-16, p 58 ja 59.

Isikuandmete töötlemine uuringute teostamise eesmärgil

Mööname, et kohalike omavalitsuste poolt uuringute korraldamine võib praeguses õiguskorras olla pärsitud, sest vajalike andmete töötlemiseks võivad seadusest ja muudest õigusaktidest tulenevad vajalikud volitusnormid puududa. Justiitsministeerium on teinud oma 24.05.2024 kirjas nr 20-1/84 „Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamine“ Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ettepaneku kaardistada need uuringud, mida kohaliku omavalitsuse üksustel on vaja pidevalt teostada ning need piisava täpsusega ka seadustes välja tuua. Avaldasime valmisolekut kaardistuse saamise järgselt kaasa mõelda, kuidas vajalikke sätteid korrektselt sõnastada.

Samamoodi oleme asunud mõtlema lahendustele, kuidas kohaliku omavalitsuse üksused hõlmata täidesaatva riigivõimu kõrval isikuandmete seaduse⁶ § 6 lg 5 kohaldamisalasse, mis võimaldaks ka kohalikel omavalitsustel läbi viia neid analüüse ja uuringuid, mille puhul regulaarne teostamine vajadus puudub. Justiitsministeeriumi 2024. a tööplaanis on isikuandmete kaitse seaduse § 6 muutmiseks väljatöötamiskavatsuse esitamine.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heddi Lutterus
Asekantsler

/*Lisaadressaadid:
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
Siseministeerium

Kristi Värk 5083036
Kristi.Vark@just.ee

---

⁶ RT I, 04.01.2019, 11